

Ирска тоне у економску кризу

Инвеститори страхују да је Ирска на ивици банкрота, односно да би могао да се понови грчки сценарио. ЕУ влади у Даблину нуди финансијску помоћ.

Каматне стопе по којима се влада у Даблину задужује на међународним берзама достигла је протеклих неколико дана рекордни ниво.

Општа оцена је да је то знак да инвеститори сматрају да је Ирска на ивици несолвентности и да ће морати да се обрати Европској унији или Међународном монетарном фонду за помоћ, другим речима да је земља на ивици банкрота.

Да ли Ирску очекује судбина Грчке?

Неки банкари чак мисле да је Ирска у горем положају од Грчке која је раније ове године била принуђена да узме паре из Европског стабилизационог фонда.

У Ирској је на помолу финансијска олуја која би могла да одува не само привреду те земље већ и да угрози заједничку европску валуту, евро.

Европска комисија и њен председник Жозе Мануел Барозо су успели да смире грчку кризу пре пола године.

Но, само недељу дана пошто је, слично као у случају Атине, с оптимизмом говорио о стабилизационом програму владе у Даблину и могућности да се сама, без помоћи Брисела, извуче из кризе, Барозов тон се променио.

Његова изјава да је Европска унија сада спремна да подржи владу у Даблину, ако се укаже потреба, није нимало изненадила боље познаваоце ситуације у Ирској.

Очекивани развој ситуације

Фентон Отул, аутор две књиге о томе како је до пре пар година тзв. "Келтски тигар" запао у дубоку кризу, у разговору за ББЦ каже да ништа друго није ни очекивао:

"Позиција Ирска владе, која нема довољно новца за свакодневне обавезе, је неодржива."

Главни разлог за такву беспарицу је то што је влада откупила огромне и ненаплативе дугове ирских банака.

Новац за то обезбедила је продајом државних обвезница међународним инвеститорима и позајмицама од Европске уније.

Како је дуг владе растао - тренутно износи око 150 милијарди евра, тако су и инвеститори тражили веће гаранције за своја улагања у облику виших каматних стопа које су у последњих недељу дана достигле рекордне нивое од близу 9 одсто.

Сумње у успех потеза владе у Даблину

Фентон Отул сумња да ће потези ирске владе бити успешни:

"Ирска влада намеравала је да смањи потрошњу за додатних 7 милијарди евра како би отплатила дугове. У новонасталим околностима, међутим, та цифра се удвојстручила и поставља се питање да ли привреда земље може да издржи такав рез од 14 милијарди евра. Већина разумних људи мисли да не може. То значи да ће Ирска морати да узме новац из Европског стабилизационог фонда, при чему ће најважнија бити каматна стопа по којој ће добити та средства."

Други, пак, мисле да решење није у новом задуживању.

Економиста Константин Гвардијеф тврди да је Ирској потребна ињекција готовине коју неће морати да врати:

"У питању је највећи дефицит неке земље од краја Другог светског рата. По мом мишљењу, једини начин на који Европска унија може да помогне Ирској јесте упумпувањем новца у њену привреду, другим речима, штампањем евра. Брисел мора да поклати новац Ирској. Не постоји друго решење."

ЕУ мора да спаси Ирску

Фентон Отул верује да Европа може и треба да спаси Ирску и да је то у њеном интересу:

"Мислим да је разумно договорена интервенција Уније, како се Ирска не би претворила у политички и економски гето на периферији Европе, боља опција од бескрајних резова државне потрошње у Даблину који само гурају земљу у све дубљу кризу."

Постоји опасност да ће се зараза из Ирске, односно неповерење инвеститора у могућност влада да врате своје дугове, прошири и на друге чланице еврозоне.

У том погледу најугроженији су Португал и Шпанија.

Норман Ламонт, бивши британски министар финансија, страхује да би управо то могло да се догоди:

"Мислим да је опасност од ширења заразе велика. Португал је већ у великим невољама. Само саопштење да ће Европска унија спасити Ирску резултираће новим скоком каматних стопа по којима се земље као што су Португал и Шпанија задужују. То би могло да значи да ће Унија морати да спасе и њих. Ту је важно знати да кредите Европске уније гарантују земље чланице од којих неке, попут Италије, ни саме нису у баш најбољем финансијском стању. Ако се такав ланац створи и настави, могли бисмо да се нађемо у ситуацији у којој више нећемо имати од кога да позајмљујемо новац, пошто су и неке од већих земаља сумњиве."

Опасност од ширена дужничке кризе

У условима у којима због страха ће Ирска, али и Португал, морати да затраже подршку Европске уније, почеле су да падају вредности деоница на берзама широм света.

Евро је пао на најнижу вредност у односу на амерички долар у последњих шест месеци.

Пет највећих европских влада покушало је да смири инвеститоре заједничким саопштењем да услови под којима су купили обвезнице влада неће бити промењени, односно да је њихов новац сигуран.

Упркос таквом уверавању, могућност да дужничка криза еврозоне улази у другу опасну фазу, само шест месеци после масивне интервенције у Грчкој у којој је Немачка била највећи донатор, остаје реална и зависи од непредвидивих фактора.

(BBC)